

Rett til samisk barnehage

Hadi Strømmen Lile

Grunnloven § 108

Det paaligger Statens Myndigheder at lægge Forholdene til Rette for at den samiske Folkegruppe kan sikre og udvikle sit Sprog, sin Kultur og sit Samfundsliv.

Hjertespråkutvalget

Utvalget vil fremheve at et godt samiskspråklig barnehagetilbud med overgang til samiskspråklig skole er det viktigste enkelttiltaket for bevaring og vitalisering av de samiske språkene. Et velfungerende samisk barnehage- og skoletilbud er således helt avgjørende for bevaring og vitalisering av de samiske språkene. (NOU 2016:18, s. 25)

Språklova § 5

Samiske språk og norsk er likeverdige språk. Dei er jamstilte språk etter sameloven kapittel 3

Barnehageloven § 16

Barn som fyller ett år [...] har etter søknad rett til å få plass i barnehage.

Barnet har rett til plass i barnehage i den kommunen der det er bosatt.

Barnehageloven

§ 2 tredje ledd

Barnehagen skal ta hensyn til barnas [...] etniske og kulturelle bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur

§ 10 tredje ledd

Kommunen har ansvaret for at barnehage tilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur. I øvrige kommuner skal forholdene legges til rette for at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur

Ot.prp.nr.72 (2004–2005)

Bestemmelsen krever ikke at det i disse barnehagene skal være samisktalende personale, men at det legges til rette for at samiske barn kan møte samisk språk og kultur i en egnet form

Samisk distrikt

I henhold til gjeldende prosedyrer må en kommune først selv fatte vedtak om å søke om innlemmelse i forvaltningsområdet, og sende søknad til Kommunal- og moderniseringsdepartementet...

(PRE-2020-05-12-986 Forskrift om endring av forskrift 17. juni 2005 nr. 657 til sameloven...)

European Charter for Regional or Minority Languages, artikkel 8 (1) (a)

Partene forplikter seg, innenfor det territorium hvor slike språk brukes, i samsvar med situasjonen til hvert av disse språkene [...] å:

- (i) gjøre tilgjengelig barnehage på de relevante regions- eller minoritetsspråk; eller
- (ii) gjøre tilgjengelig en vesentlig del av barnehagetilbudet på de relevante regions- eller minoritetsspråk; eller
- (iii) gjennomføre et av tiltakene omtalt under ovenstående punkt (i) og (ii) i det minste for de elever hvis familier anmoder om det og hvis antall anses tilstrekkelig.

FNs menneskerettighetskomité

«[t]he existence of an ethnic, religious or linguistic minority in a given State party does not depend upon a decision by that State party but requires to be established by objective criteria». (General comment no. 23, punkt 5.2, s. 3)

Folkeretten om «distrikter»

“within the territory in which such languages are used”

(minoritetspråkpakten art. 8)

«In areas inhabited by persons belonging to national minorities traditionally or in substantial numbers”

(ramme-konvensjonen art. 14.2)

“in community with the other members of their group”

(SP art. 27)

Tilstrekkelig behov

- “whose number is considered sufficient”
(minoritetsspråkpakten art. 8)
- “if there is sufficient demand”
(rammekonvensjonen art. 14.2)

Opplæringslova § 6-2

Utanfor samiske distrikt har minst ti elevar i ein kommune som ønskjer opplæring i og på samisk, rett til slik opplæring så lenge det er minst seks elevar igjen i gruppa.

Presumsjonsprinsippet

Barnehageloven § 10

Kommunen har ansvaret for at barnehagetilbudet til samiske barn i samiske distrikt bygger på samisk språk og kultur. I øvrige kommuner **skal forholdene legges til rette for** at samiske barn kan sikre og utvikle sitt språk og sin kultur

SP art. 27 og BK art. 30

Gjelder direkte som norsk lov

«Gitt at man legger til grunn en formålstolkning, blir det vanskelig å konkludere at det ikke har noe å si hvor mange barn som trenger en tjeneste på sitt språk, fordi de bor utenfor et såkalt samisk distrikt. Et slikt rettslig resultat kan i teorien innebære at hvis det er flere tusen barn som ønsker et slikt tilbud, kan kommunen likevel nekte å gi samiske barn tilbud om samisk barnehage fordi kommunen ikke har søkt om status som samisk distrikt. En slik tolkning av SP art. 27 og BK art. 30 vil neppe være i tråd med prinsippet om «good faith», jf. Wien-konvensjonen om traktatrett art. 31 (1). Jeg konkluderer derfor med at hvis det er et tilstrekkelig stort behov for samisk barnehage innenfor en kommune, har familiene rett til det, jf. SP art. 27 og BK art. 30»